

Doma in po svetu

— PREGLED NAJVAŽNEJŠIH DOGODKOV —

Štirje palestinski teroristi v italijanskem zaporu — Italija in Jugoslavija sodelovala v pobegu vodilnega PLO terorista Abbasa

WASHINGTON, D.C. — Poročila iz Sirije danes govorijo o možnosti, da so našli truplo od palestinskih teroristov ubitega 69-letnega ameriškega turista Leona Klinghofferja. Teroristi, ki so bili ugrabili italijansko potniško ladjo Achille Lauro pretekli teden, so Klinghofferja namreč ustrelili, njegovo truplo pa vrgli v morje skupaj z vozilkom, na katerega je bil Klinghoffer priklenjen. Klinghofferjeva hčerka je na poti v Sirijo, da bi truplo identificirala.

Po egipčevskim in PLO posredovanjem so se bili teroristi predali, Egipt pa jim je omogočila varen odhod iz države. Pretekli četrtek so pa ameriška bojna letala prisilila egiptovsko letalo, da je pristalo na oporišču NATO v Signorelli, Siciliji, kjer so italijanske oblasti 4 teroriste priprle. ZDA so vložile prošnjo za izročitev teroristov, Italija pa jih bo obdržala in postavila pred sodišče.

Nastal je diplomatski spor med Italijo in ZDA glede usode vodilnega PLO terorista in ožjega sodelavca Jasirja Arafata, Mohameda Abbasa, ki je bil na egiptovskem letalu kot spremljevalec teroristov. ZDA trdijo, da naj bi bil sam Abbas v ozadju teroristične akcije in so zahtevale od Italije, da Abbasa zadržujejo in ga končno tudi izročijo ZDA. Tega pa italijanska vlada ni hotela storiti in je Abbasu na skrivnostni način omogočila odhod iz države s tem, da je bil Abbas pripeljan na letališče, kjer je z jugoslovanskim letalom prišel v SFRJ. Jugoslovanske oblasti so Abbasu dovolile, da se je svobodno gibal kljub temu, da so ZDA vložile prošnjo pri jugoslovanskih oblasteh, naj Abbasa aretirajo in ga izročijo ZDA. Tako za italijansko kot za jugoslovansko vlado so ZDA pripravile dokaze o Abbasovem sodelovanju v raznih terorističnih akcijah. Pripomniti je treba, da imata tako Italija kot Jugoslavija veljavni pogodbi, ki predvidevajo izročitve, vendar sta obe državi najbrž iz političnih razlogov pogodbi kršili. Danes poročajo iz Beograda, da je Abbas izginil in da je po vsej verjetnosti ob sodelovanju jugoslovanskih oblasti zapustil državo. Do tega poročanja, Jugoslavija še ni odgovorila uradno na ameriško prošnjo za Abbasovo izročitev.

ZDA so razočarane predvsem z Italijo, manj pa z Jugoslavijo, ker od Jugoslavije niso nič pričakovali. Znano je, da ima Jugoslavija zelo tesne odnose s PLO in z arabskimi državami, kot so Libija, Sirija in Iran, ki aktivno podpirajo teroristične skupine. Italijanski primer je bil drugačen, zato je spor močno kalil odnose med to državo in ZDA. Kot kaže, je reagiranje italijanske vlade povzročila spor tudi v vladi sami. Italija pa je obljubila, da bo 4 teroriste, ki so odgovorni za ugrabitev Achille Lauro, res sodila. Malo pa je verjeti, da bodo teroristi kdaj izročeni ZDA.

V govoru včeraj v Baltimoru, je jugoslovanski poslanik v ZDA Mičo Rakić dejal, da njegova država ne verjame, da je bil Abbas povezan s teroristi. Zločinci v tem žalostnem primeru so tisti štirje teroristi, ki so sedaj v italijanskem zaporu, je dejal Rakić.

Egiptovski predsednik Hosni Mubarak zahteva opravičilo od ZDA

KAIRO, Eg. — Hosni Mubarak, predsednik Egipta, je zahteval uradno opravičilo ZDA zaradi ameriške ugrabitve egiptov-

skega letala, na katerem so bili štirje teroristi, ki so bili ugrabili ladjo Achille Lauro. Po predaji teroristov jim je bil Mubarak omogočil odhod iz Egipta. Predsednik Reagan je bil poslal Mubaraku osebno pismo, Mubarak pa je povedal novinarjem, da tega pisma še ni prebral. Zelo je jezen in razočaran, je dejal Mubarak, zaradi ameriške akcije. Ameriški poslanik v Egiptu je rekel, da ZDA obžaluje, ker je prišlo do takega neljubega incidenta, vendar so bile ZDA mnenja, da je bila akcija potrebna.

V Beli hiši in State Departmentu so zaskrbljeni nad stanjem odnosov z Egiptom. Dejstvo je, da je bil Egipt pod Mubarakom zelo naklonjen ZDA, decembra letos naj bi bile skupne ameriške in egiptovske vojaške vaje. Nekateri opazovalci egiptovskih političnih razmer menijo, da do teh vaj sedaj ne bo prišlo.

Mubarak je v težkem položaju tudi zaradi vidnega slabšanja gospodarskih razmer v deželi. Vplivnejši so v zadnjem času tudi razni muslimanskimi verskimi voditelji, ki nasprotujejo sekularizaciji egiptovske družbe in ki bi radi videli v Egiptu povrnitev k »pristnim vrlinam« muslimanske vere.

— Kratke vesti —

Moskva, ZSSR — Močan potres je prizadel sovjetsko azijsko republiko Tadžikistana. Najbolj prizadeto je bilo mesto Leninabad, v katerem živi 139.000 ljudi. Sovjeti ne poročajo o številu žrtev, vendar je nekaj mrtvih, gmotna škoda je precejšnja. Tadžikistan je severno od Afganistana.

Beirut, Libanon — Elitna padalska enota redne libanonske vojske se je pridružila levičarskim miličnikom, ki so na straži pri sovjetskem poslaništvu v tem mestu. Neka skrajna muslimanska skupina je namreč trdila, da bo poslaništvo napadla, ako ga ne bodo sovjetski diplomati zapustili. Trdi tudi, da bo ubila 3 sovjetske diplomate, ki so bili ugrabljeni 30. septembra. Četrtega ugrabljenega diplomata so že ubili.

Dallas, Texas — Dr. Michael S. Brown in dr. Joseph L. Goldstein, raziskovalca na univerzi Texasa, sta letošnja prejemnika Nobelove nagrade za dosežke v medicini. Raziskovalca se zanimata za vlogo holesterola v telesu. Znanstvenika sta s svojim raziskovalnim delom odprla pot k učinkovitejšemu zdravljenju srčnih obolenj.

Detroit, Mich. — Kot sedaj kaže, pogajalci Chrysler Corp. in Unije avtomobilskih delavcev ne bodo dosegli nove pogodbe in tako preprečili štrajk 60.000 Chryslerjevih delavcev. Štrajk naj bi se začel že jutri zjutraj. Po nekaterih ocenah, bi štrajk stal Chrysler do 10 milijonov dolarjev vsak dan, ali 60 do 70 milijonov vsak teden. Zadnji štrajk UAW proti Chryslerju je bil pred 12 leti in je trajal 9 dni.

Durban, J. Af. — Včeraj je bil ubit v neredu belopoltni južnoafriški vojak. To je prvi primer, ko je izgubil življenje vojak, odkar so oblasti začele pred letom dni uporabljati redne vojaške enote v črnih naselbinah.

Jeruzalem, Izr. — Danes bo odpotoval v ZDA izraelski ministrski predsednik Šimon Peres. Srečal se bo s predsednikom Reaganom in drugimi visokimi člani administracije. S seboj bo Peres prinesel najnovejši izraelski načrt za rešitev palestinsko vprašanje.

Iz Clevelanda in okolice

Glasbena Matica—

Pevski zbor Glasbena Matica vabi na svoj koncert in večerjo s plesom, ki bo to soboto zvečer v Slov. narodnem domu na St. Clair Ave. Vstopnice so po \$12.50, imajo jih člani zbor ali pa pokličite Johna Vatovec na 621-7151 (do 4.30 pop.), zvečer pa na 524-4053.

Slomškovo kosilo—

Slomškov krožek priredi to nedeljo od 11.30 do 1.30 pop. letno Slomškovo kosilo v avditoriju pri Sv. Vidu. Vstopnice boste lahko dobili pri vhodu.

Za pecivo prosijo—

Odbor Slomškovega krožka lepo prosi gospodinje za pecivo ob priliki letnega kosila to nedeljo pri Sv. Vidu. Prinesite ga naravnost v dvorano. Odbor se že vnaprej prisrčno zahvaljuje!

Seja—

Redna seja Kluba upokojencev na St. Clairju bo ta četrtek, 17. oktobra, ob 1.30 pop. v prizidku Slov. narodnega doma. Vhod je skozi vrata v ozadju poslopja. Članstvo je vabljen, da se seje udeleži, dobrodošli so seveda novi člani.

Novi grobovi

Ignatius Jeraj

Umril je 73 let star Ignatius Jeraj, mož Josephine, roj. Vidmar, oče Dolores Zigman in Patricie Cost, 4-krat stari oče, brat Williama (pok.). Pogreb bo iz Grdinovega pogrebnega zavoda na Lake Shore Blvd. v četrtek, 17. oktobra, v cerkev sv. Pavla na Chardon Rd. dop. ob 9.30 in od tam na pokopališče Vernih duš. Na mrtvaškem odru bo v sredo, 16. okt., pop. od 2. do 4. in zv. od 7. do 9.

Christine A. Novak

Umrila je Christine A. Novak, rojena Zupancic, žena Charlesa, mati Geraldine Mahoney, 6-krat stara mati, 1-krat prastara mati, sestra Louise Krusoe, Rudolpha, Frances Adamczak, Mollie Orlowe, Josepha, Beverly Smith ter že pok. Johna, Franka in Raymonda. Pogreb bo iz Fortunovega pogrebnega zavoda, 5316 Fleet Ave., jutri, v sredo, v cerkev sv. Monike dop. ob 11. in od tam na Kalvarijo. Na mrtvaškem odru bo danes pop. od 2. do 4. in zv. od 7. do 9.

Mary Hrovat

Umrila je 86 let stara Mary Hrovat, rojena Erjavec v Doljni Straži, fara Prečna, Slovenija, vdova po Josephu, mati Josepha, Mary Baznik, Vide Rozance (El Cerito, Kalif.), Geraldine Nagorsky in že pok. Stanleya, 16-krat stara mati,

Družabni večer—

Tabor, DSPB Cleveland vabi rojake na družabni večer to soboto zvečer v Slovenskem domu na Holmes Ave. Za vstopnice pokličite tel. št. 851-4961 ali 943-4681.

Zanimiv obisk—

Pretekli četrtek se je urednik A.D. udeležil sestanka v prostorih State Departmenta v Washingtonu. Zbranih je bilo kakih 125 udeležencev, govorili pa so razni visoki funkcionarji. Najbolj zanimiv je bil nagovor državnega tajnika Georgea Shultza, ki je prišel proti večeru po krajši zamudi, se opravičil in dejal, da je imel več sestankov, njegov dan pa da še ni končan. Šele kasneje smo zvedeli o akciji, v kateri so prišli v italijanske roke palestinski teroristi, ugrabitelji Achille Lauro. O tem sestanku bo izšlo poročilo ta petek, želim se pa zahvaliti Jožetu Melaherju, ki je zaključil petkovo A.D.

Zadušnici—

V petek, 18. oktobra, bo ob šestih zvečer pri Mariji Vnebovzeti sv. maša zadušnica za pokojnega Jožeta Brodnika.

V nedeljo, 20. oktobra, ob 8. zjutraj bo v cerkvi sv. Vida sv. maša za Andreja Marolta ob prvi obletnici njegove smrti.

Spominski darovi—

Za pomoči potrebnim študentom v Mohorjevih domovih sta darovala Matevž in Ivanka Tominec \$10, v spomin na pok. Marijo Balažič, ga. Frances Kosem pa \$10 v spomin na pok. Leopoldino Žitnik in Marijo Balažič. Lepo se za darove zahvaljuje pov. J. Prosen.

Štajersko martinovanje—

Štajerski klub vabi na svoje martinovanje 2. nov. ob 7. uri zv. v dvorani Sv. Vida. Vstopnice imajo vsi odborniki, lahko pa pokličete 531-4346 (zvečer) ali 261-5277. Vsi vabljeni!

Belokranjsko martinovanje—

Belokranjski klub pripravlja svoje martinovanje, ki bo 9. novembra v Slov. narodnem domu na St. Clair Ave. Za vstopnice lahko pokličete Matta Hutarja (481-3308) ali pa Vido Rupnik (289-0843).

Rojstni dan—

Dne 5. oktobra je praznovala svoj 93. rojstni dan naša dolgoletna naročnica Theresa Tomic, z Orchard Grove v Clevelandu.

VREME

Oblačno v dopoldanskem času z verjetnostjo dežja, spremenljivo oblačno popoldne. Najvišja temperatura okoli 65° F. Pretežno sončno jutri z najvišjo temperaturo okoli 68° F.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. - 431-0628 - Cleveland, OH 44103

AMERIŠKA DOMOVINA (USPS 024100)

James V. Debevec - Publisher, English editor
Dr. Rudolph M. Susel - Slovenian Editor

Ameriška Domovina Permanent Scroll of Distinguished Persons:
Rt. Rev. Msgr. Louis B. Baznik, Mike and Irma Telich

NAROČNINA:

Združene države:

\$33 na leto; \$18 za 6 mesecev; \$15 za 3 mesece

Kanada:

\$42 na leto; \$27 za 6 mesecev; \$17 za 3 mesece

Dežele izven ZDA in Kanade:

\$45 na leto; za petkovo izdajo \$25

Petkova AD (letna): ZDA: \$18; Kanada: \$22;

Dežele izven ZDA in Kanade: \$25

SUBSCRIPTION RATES

United States:

\$33.00 - year; \$18.00 - 6 mos.; \$15.00 - 3 mos.

Canada:

\$42.00 - year; \$27.00 - 6 mos.; \$17.00 - 3 mos.

Foreign:

\$45.00 per year; \$25 per year Fridays only

Fridays: U.S.: - \$18.00 - year; Canada: \$22.00 - year

Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio

POSTMASTER: Send address change to American Home

6117 St. Clair Ave., Cleveland, OH 44103

Published every Tuesday and Friday except the first 2 weeks in July and the week after Christmas.

No. 78 Tuesday, October 15, 1985

Dva dragulja v isti košarici

Prispela je oni dan iz Celovca dolgo pričakovana vest, da so tamkaj v drugi polovici avgusta slovesno blagoslovili in ustoličili v mladeniškem dijaškem domu sv. Modesta umetniško sliko pokojnega ljubljanskega škofa, koroškega rojaka, dr. Gregorija Rožmana. Ameriška Domovina je dne 27. sept. priobčila pismo ravnatelja Mohorjeve družbe v Celovcu, prelata dr. Janeza Hornböcka, s čigar podjetnostjo in v nemo za dobro koroških Slovencev sta bila zgrajena oba študentovska domova; v pismu stoji zapisano, da je slovesnost umestitve Rožmanove slike s sv. mašo v čitalnici Modestovega doma bila povezana z zborovanjem slovenskih duhovnikov iz zamejstva in zdomstva, od katerih je mnogo posvetil v duhovnike rajni ljubljanski škof. Tudi mnogo vodilnih laikov se je udeležilo izredne slovesnosti. Poročilo pa ne omenja nobenega udeleženca iz Rožmanove škofije v matični Sloveniji.

Ni težko razumeti, da udeležba iz Slovenija ni izostala, ker da bi bili škofljani ljubljanske škofije pozabili na svojega od svetne oblasti zasramovanega in krivično obsojenega cerkvenega kneza, marveč zaradi političnega pritiska in ustrahovanja vernih ljudi od strani brezbožnega režima, proti krvavemu nastajanju katerega se je škof Rožman dosledno boril, in to v smislu evangelija. Ta resnica trdno drži, čeprav sedanje vodstvo slovenske kat. Cerkve kloni pred nasiljem in javno obžaluje, da v preteklosti »v Cerkvi na Slovenskem ni bilo vse v skladu z evangelijem«, in obsaja vsako nasilje in krivico, storjeno v imenu krščanskega prepričanja. Pred kom to izjavlja, in koga za to dela odgovornega?

Sramotilni steber pred ljubljansko stolnico daje viden odgovor na to vprašanje.

Da je Mohorjeva družba v Celovcu pristala na predlog ameriških Slovencev, naj se z njihovim denarjem postavi v novem dijaškem domu trajen spomenik mučeniškemu škofu — koroškemu rojaku — je vsega priznanja hvale vredno. Vemo, da je bil vsestranski pritisk z juga proti tej zamisli hud in vztrajen ter se najbrž še nadaljuje. Kajti vsakomur je lahko jasno, da je škofova slika simbol duha, ki naj vlada v tem zavodu, po celi slovenski koroški deželi in po vsej Sloveniji: duha požrtvovalne ljubezni do Boga in naroda, od koder klije zvestoba slovenski besedi in veje izročilo davnih dedov iz zibelke slovenstva in njegove svobode v slavni karantanski državi. Kakor je dejal v svoji pridigi glavni mašnik slovesnosti, župnik in predsednik duhovniške »Sodalitas« Avguštin Čebul: »Slika naj nas spominja, slika naj nas opominja in slika nas obvezuje in naj nas tudi povezuje... v imenu Kristusa, ki je vstal iz sramote v poveljanje. Izgnanec je bil, zasramovan, po krivem obdolžen in obsojen, po nedolžnem umorjen in laž je triumfirala nad njim. Spoštujmo to trpljenje, nesmrtno je, ker bo vstalo v poveljanje.«

Celovška Mohorjeva je s tem aktom poravnala račun, ki ga je dolgovala ideološkim povojnim izseljencem, katere

Slovinci podpišejo pismo predsedniku Reaganu za izpolnjevanje določil Jaltske deklaracije

CLEVELAND, O. - Poročali smo že o sestanku dne 7. oktobra v tako imenovani »rdeči sobi« mestne hiše, na katerem so predstavniki raznih narodnostnih skupin podpisali pismo predsedniku Ronaldu Reaganu in ga prosili, naj na skorajšnjem srečanju s sovjetskim voditeljem Mihailom Gorbačovom zahteva od Sovjetske zveze po 40-letnem odlašnju izpolnjevanje določil Jaltske deklaracije. Pismo poudarja predvsem zahtevo za izpolnjevanje določil glede pravice vseh narodov za svobodno odločanje o načinu političnega sistema, pod katerim želijo živeti. Dalje, zahteva pismo povrnitev suverenosti in samoodločbe tistim narodom, katerim so bile te osnovne pravice s silo odvzete. Tretjič, pismo zahteva spoštovanje določil o človeških pravicah.

Navzoči na tem sestanku, ki sta ga vodila župan George V. Voinovich in bivši župan Ralph J. Perk, sedaj predsednik Ameriškega narodnostnega gibanja oziroma American Nationalities Movement, so bili tudi nekateri Slovenci. Na sliki zgoraj vidite Antona Oblaka, ko podpiše pismo v

imenu Zveze slovenskih protikomunističnih borcev, na njegovi desni je župan Voinovich, zadaj pa stoji Rev. Jože Božnar, župnik sv. Vida, ki je pismo tudi podpisal. Med Oblakom in Voinovichem sedi dr. John Nadas, predsednik Madžarskega nacionalnega kongresa, ki je bil pobudnik tega pisma.

je z objavo Polanškove knjige Križ s križi kot redno izdanje, krivično obdolžila bratomora. Rožmanov duh, ki je te množice beguncev vodil, ni bil duh bratomora, marveč obramba verskih in narodnih svetinj, porojena iz globoke ljubezni do naroda.

Poslali so mi iz Celovca spet Letno poročilo gimnazije za Slovence z bogato in razveseljivo vsebino. Ko listam po tej knjigi in zasledujem delovanje te ustanove za izobrazbo in vzgojo slovenskega izobraženstva na Koroškem, se mi moje staro srce polni z zadovoljstvom in moj um izgovarja tiho prošnjo k Bogu, da bi ta prekristni zavod razkošno cvetel in rodil bogate sadove v prid slovenskemu ljudstvu na ogroženi slovenski zemlji na Koroškem — in izven nje med našim narodom. Usoda naroda je v najvišji meri odvisna od njegove inteligence.

In ko se zavem, da se velik del gimnazijske mladine uri in vežba ter brusi svoje značaje po načelih Kristusovega nauka, ki je nauk ljubezni in zvestobe vsemu dobremu, v obeh dijaških domovih Mohorjeve družbe, me prevzame mogočen občutek hvaležnosti vsem tistim, ki so oba domova zgradili, ju s požrtvovalno predanostjo združujejo in v njima vzgojno delujejo. Visoko vreden dragulj je to, z zgoraj imenovanim draguljem Rožmanovega spomenika tesno notranje povezan. Saj je dovolj znano, kako je rajni cerkveni knez posvečal svoje velike talente ravno mladini, v prvi vrsti študirajočemu mlademu rodu, katerega je ljubil in v njem videl bodočnost naroda.

Oba dragulja sta padla v isto košarico — v naročje narodno ogrožene slovenske koroške dežele in njenih ljudi, potomcev starodavnih Edlingov. Rojaki po Sloveniji v svetu iskreno želimo in prosimo Boga, da bi ta dva dragulja uspevala in rodila bogate sadove.

Na spodnji sliki vidite Mateja Roessmana, ki je podpisal pismo v imenu Slovenske radio oddaje. Na njegovi desni je Voinovich, na skrajni desni pa dr. Karl B. Bonutti, ki je sestanek organiziral.

Jože Melaher, član Slovenskega narodnega odbora in urednik slovenskega dela Amerikanskega Slovenca, glasila KSKJ, je pismo podpisal v imenu SNO, Milan Zajec, ki sicer ni mogel na sestanek, je pa pozneje podpisal v imenu DSPB, Tabor. Navzoča sta bila še urednik A.D. in pa August B. Pust, ki je sedaj zaposlen v županovi pisarni.

Navzoč je bil predstavnik organizacije Poljakov, ki zagovarja na Poljskem sedaj prepovedano gibanje Solidarnost. Ta je protestiral proti pismu, češ da je treba Jaltsko deklaracijo oziroma sklepe, sprejete na Jaltski konferenci februarja 1945. leta v celoti razveljaviti. Nesmisel je misliti, da bodo Sovjeti, 40 let po Jalti, omenjena določila začeli spoštovati in izpolnjevati.

Umirjen in pameten odgovor je dal drugi predstavnik poljske skupnosti, prof. Maciuszko, ki je dejal, da je spor površnega značaja, da so vsi zbrani enotni glede končnega cilja. Pismo predsedniku Reaganu ni zadnji, ampak prvi korak. Če ne bo odmeva s sovjetske strani, se bodo navzoči lahko zopet zbrali in zahtevali od predsednika Reagana ozi-

Ha-Hec-Hi-
Ho-Humor!

**Skuhal
ali pogrel** MECAN

BAHAČ

Nekoč je živel kmet, ki se je rad bahal, kako rodovitno zemljo ima. Trdil je, da pri njem zraste vse večje in vsega več kot na katerikoli drugi kmetiji daleč naokoli. Tudi je rad omenil, kako so pred leti buče zrasle tako velike in težke, da jih niso mogli spraviti na vozove in jih je moral pustiti čez zimo kar na njivi.

Nekega dne se je ustavil pri njem človek, ki bi rad kupil 100 funtov krompirja za neko dobrodelno organizacijo. Ampak farmar je rekel, da s kupčijo ne bo nič, ker on za nobenega ne bo prerezal svojega krompirja na polovico. Ali naj kupi celega, ali pa nič.

Here is a child who is ready to run away from home — as soon as his parents get one.

Ko neki oljni magnat v Texasu ni našel prostora, kje bi zaparkiral svoj cadillac, je tega nekemu podaril in kupil enega, kateri je bil že zaparkiran.

WAITRESS: We have practically everything on the menu.

CUSTOMER: So I see. Now, would you bring me a clean one?

Ali ste že kdaj pomislili, da bo čez dva dni jutri že včeraj?

TEACHER: Order, children, order!

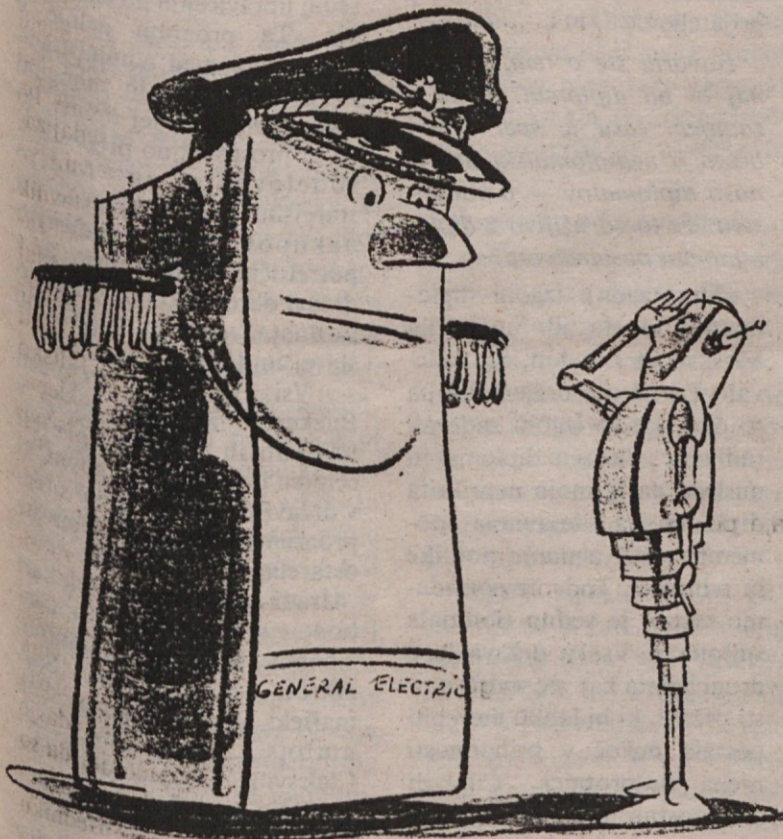
SMARTY: I'll have a hot dog and chocolate milk.

Učitelj verouka je vprašal učence enajstega razreda višje šole, ali kdo ve, kdo je premagal Filistinca. Nekaj časa je bilo vse tiho, končno pa nekdo vendarle dvignje roko in reče: »Če se ne motim, so bili to New York Yankees.«

»Which travels faster: heat or cold?« asked the science teacher.

»Heat,« answered the student. »Anybody can catch cold.«

— Jaz sem začel smučati, ko sem bil star pet let. O, ti moraš biti že zmatran!

— Zakaj je robot vedno salutiral, kadar je zagledal hladilnik v kuhinji?

— Ker je hladilnik bil znamke GENERAL Electric.

TONE ARKO:

CONFITEOR

IV.

Že med obiskom Metalurškega inštituta sem izrazil željo, da bi si rad ogledal tudi vsaj eno slovensko železarno. Skušali so tak obisk urediti, toda niso mogli nič primernega storiti. Obrnil sem se zopet na moje prvotne zveze na univerzi. Ti so pa v manj kot pol ure vzpostavili telefonsko zvezo z »Železarno Jesenice« in obisk organizirali v par dneh.

Proti Gorenjski je peljala že takrat prav dobra asfaltirana cesta. Bil je lep, sončni dan. Za spremljevalca in vodnika sem imel asistenta s tehniške šole. Občudoval sem slovenske gore, ki so se dvigale iz vseh strani, spremljevalec pa mi je omenjal njih imena in tu pa tam dodal tudi kakšno krajevno zanimivost. Ker je znal zelo dobro angleško, sem ga tudi povpraševal po slovenskih izrazih za bolj nevsakdanje besede. (Prav letos sva se zopet srečala. Pripomnil je, da se s slovenskimi izrazi tako ne lovim kot ob tistem potovanju na Jesenice.)

Ne vem zakaj, toda vedno sem si predstavljal, da je na Jesenicah nekaj ravnine. Tega pa skoraj ni. Kamor greš, na levo ali na desno, je gori ali pa doli. Tudi železarna sama je na takem terenu.

V železarni mi je najprej padlo v oči, da so bili napisani za delavce zopet v »bizantiščini«, slovenskih pa nisem videl. Še danes težko verjamem, da bi imeli delavci iz juga v tej železarni absolutno večino. Tukaj v ZDA imamo včasih sicer tudi napise v španščini, vendar nisem še nikjer videl, da bi ne bilo poleg teh tudi angleških napisov. Torej je

Pismo R. Reaganu

(Nadaljevanje s str. 2)

roma ameriške vlade razveljavitev Jaltske deklaracije.

Slovinci so bili na sestanku dobro zastopani, seveda z županom na čelu, vendar se mi zdi, da bi bilo zanimivo tudi, če bi bili povabljeni predstavniki nekaterih vidnih slovenskih organizacij v našem mestu, ki nimajo nič proti tesnemu sodelovanju z režimom v Sloveniji in Jugoslaviji. Ali bi bili tudi ti predstavniki v imenu njih sicer na videz patriotičnih ameriških organizacij voljni podpisati pismo, ki ne zahteva več kot osnovne pravice za vse narode, prizadete od sovjetske ali pa jugoslovanske verzije komunističnega zatiranja? Že vnaprej lahko trdimo, da se povabilu ne bi odzvali. Mislim pa, da bi bila njihova odklonitev tudi koristna za vse, ki se zanimajo za osnovne človečanske svoboščine v zvezi s Slovenijo in SFRJ. Brez komentarja bi lahko namreč naštevati tiste, ki so na sestanek prišli in pismo podpisali, potem pa tiste, ki tega niso marali storiti. Najbrž pa le sanjarim!

Ur.

prav v SR Sloveniji slovenščina zapostavljena kljub temu, da je vedno govora o enakopravnosti vseh jezikov, in tudi, da je v SR Sloveniji ravno slovenščina uradni jezik. Najbrž so bili ti »južnjaški« napisi zopet primer »bratstva in edinstva«!

Za ameriške razmere je Železarna Jesenice precej daleč pod standardom. Edina delavnica te železarne, ki je bila sodobna, je bila nova valjarna (rolling mill), ki so jo ravno takrat končali. Zgradila jo je ameriška tvrdka Westinghouse. Vse drugo je bilo vsaj zastarelo, če že ne naravnost staro. Nekateri procesi, na primer cinkanje, so delali kar na roko. Z velikimi kleščami so počasi obračali jeklene pločevine in jih vtapljali v raztopino. To pa ni samo skrajno počasno in neekonomsko, ampak tudi zdravju zelo škodljivo.

Tam posebno radi poudarjajo, da je ravno delavski razred nosilec vse oblasti in da prav delavci o vsem odločajo. Kot pa sem videl na lastne oči, morajo prav delavci prenašati nekatere skrajno težke in nezdružive pogoje. Jasno je, da bi vsega tega nikdar ne bilo, če bi delavci res imeli pri tem kakšno besedo. V resnici odločajo le »posvečeni tovariši«, ki pa so navadno le — postopači. Dobro žive ravno na račun delavskega razreda.

Tu naj omenim mimogrede, da sem bral v neki reviji iz Zagreba o tem privilegiranem razredu zelo zanimivo poročilo. Trenutno ima Jugoslavija okoli 22 milijard dolarjev dolgov pri tujih bankah. Točno vsoto je težko ugotoviti, ker jo odgovorni organi zelo skrivajo. Vsekakor pa je neki visoki švicarski bankir dal izjavo, da če bi vzeli ves denar, katerega imajo jugoslovanski »posvečeni tovariši« naloženega v švicarskih bankah, bi lahko izplačali ves zunanji dolg in bi še nekaj milijard menda ostalo.

Torej imajo toliko bogastva samo v švicarskih bankah (če je poročilo točno, kar pa dvomim, op. ur.), da o raznih vilah, vikendih, jahtah in drugih ugodnostih v Jugoslaviji sami sploh ne govorimo. Nehno pa hodijo »fehtati« v vse dežele, kamor so se naselili izseljenci. Slovenski tovariši imajo trenutno v teku nabirki v Kanadi in Avstraliji, v ZDA pa so eno menda ravno zaključili. Tudi to je primer, ko »ta bolni ta zdrav'ga nese«.

Vendar naj se vrnimo k jeseniški železarni. Kakšnih tehnoloških novosti nisem videl. Dobil pa sem sliko, kako v tej panogi delajo v socializmu.

Ko sem se vrnil v Ljubljano, sem najprej peljal nazaj na univerzo asistenta-spremljevalca. Takoj nato sem šel napolnit bencinski rezervoar, ker sem med potjo na Gorenjsko in nazaj porabil precej benci-

na. Ustavil sem se pri neki bencinski postaji na robu Ljubljane. Avto sem zapeljal k črpalki, uslužbencu pa naročil, koliko bencina želim.

Izstopil sem iz avta, ker sem hotel nekaj kupiti v prodajalnici na tej postaji. Ko sem bil le nekaj korakov proč, je prišel iz prodajalne neki sicer še kar primerno oblečen moški. Ko je prišel do mene, me je nagovoril v srbohrvaščini. Zopet sem prav malo razumel. Ker nisem vedel, kaj mi govori, je začel ponavljati. Odgovoril sem v slovenščini, da ga ne razumem. Začel je vpiti name. Zmajeval sem z glavo in po nekaj trenutkih se je obrnil in odšel.

Uslužbenec pri črpalki je ves ta »razgovor« poslušal in potem prišel k meni in me nekam boječe vprašal: »Gospod, ali res niste razumeli?«

Pojasnil sem mu, da sem Slovenijo zapustil že kot otrok in da sem sedaj prvič v Sloveniji po odhodu. Vprašal sem ga, kaj je tisti moški govoril? Povedal mi je, da je povpraševal po nekaterih informacijah. Ko se je pa razhudil, ker sem rekel, da ga ne razumem, je zabelil to svoje »govorjenje« z nekulturnimi izrazi vse od matere do Boga. Torej me je zopet nekdo nahrulil, ker nisem v Sloveniji govoril drugega kot slovenskega jezika.

Pred dobrim mesecem je bil v Ljubljani moj brat in je tam slišal tale vic: Pravijo, da so v Ljubljani skoraj sami svetniki. Kogar vprašaš, kaj dela, ti pove: »Molim.«

(se bo nadaljevalo)

MALI OGLASI

For Rent

5 rooms, up. St. Vitus area.
Call 692-3567.

(75-79)

For Sale

8 room single home. One block from St. Vitus Church.
\$19,900. Call 951-2031.

(66-85)

Hiše barvamo zunaj in znotraj Tapeciramo (We wallpaper). Popravljamo in delamo nove kuhinje in kopalnice ter tudi druga zidarska in mizarska dela.

Lastnik TONY KRISTAVNIK Pokličite 423-4444 ali 729-1023

(x)

House in Euclid For Sale

3 bdrms., living and dining rooms, eat-in kitchen. 1½ baths. 1½ car garage. Off 222nd, near St. Christine's.
Call 731-0587.

(77-80)

House for Sale — By Owner

Charming alum. sided bungalow in Euclid on lovely landscaped corner lot. It offers 3 bdrms., lge kitchen, 2 full baths, full basement and 2 car garage. Asking \$65,000
Call for appt. 481-4923

Intervju ameriškega poslanika v SFRJ za slovenski tisk

Nadaljujemo in končamo intervju med ameriškim veleposlanikom v Jugoslaviji Johnom D. Scanlonom in slovensko tedensko revijo »Teleks«. Najbrž bi bil ambasador Scanlon govoril malce drugače danes, v luči dogodkov zadnjih dni, ko je Jugoslavija sodelovala v pobegu znanega PLO terorista Mohammeda Abbasa, pri tem pa kršila veljavno pogodbo o izročitvi zločincev, ki jo ima z ZDA. Ur.

II.

In koliko pomena, teže pripisujete različnim mnenjem in stališčem Jugoslavije glede teh vprašanj, ko oblikujete svojo politiko in strategijo? Je vprašanje preveč megalomansko?

»Mi poslušamo Jugoslavijo, spoštujemo njena stališča in mnenja. Seveda pa je zelo težko tehtati in kvantificirati, koliko na nas vpliva ta ali ona država. Rečem lahko le, da poslušamo vse naše prijatelje in zaveznike. In resnično: mi vsekakor prisluhnemo mnenju Jugoslavije, prisluhnemo mnenju, ki ga glede tega ali onega mednarodnega vprašanja vaša vlada preko mene ali pa prek vašega ambasadorja v Washingtonu posreduje naši vladi. Nekatera stališča glede mednarodnih situacij, ki nam jih je poslala Jugoslavija, so bila za nas izredno koristna.«

Kar zadeva gospodarsko sodelovanje Jugoslavija — ZDA, so številke dokaj zgovorne. V prvih osmih mesecih letos smo k vam izvozili blaga za 260 milijonov dolarjev. — v okviru mreže skupnega gospodarskega predstavništva — kar je za 4,6 odstotka manj kot v istem obdobju lani. Se bo stanje do konca leta kaj izboljšalo?

»Najprej je treba razčistiti vprašanje statističnih podatkov in ga postaviti na pravo mesto. Naša statistika je drugačna od vaše.«

Zakaj?

»Ne vem, toda to se pogosto dogaja. Pred dnevi sem se o tem pogovarjal z vašim sekretarjem za zunanjo trgovino Bojanićem. Po naši statistiki je imel vaš izvoz v prvem letošnjem poletju v ZDA še kar ugodno bilanco kakih 40 milijonov dolarjev, celotna menjava v prvem polletju pa je bila za kakih 9,4 odstotka višja od menjave v istem obdobju lani.

Nenavadno in nerazumljivo pri tem je, da so številke, ki jih imamo mi za šestmesečno ob-

dobje, višje od podatkov, ki jih imate vi za osem mesecev skupaj. Bojaniću sem rekel, da bi bilo morda najbolje, če bi naše in vaše statistike spravili skupaj in naj oni rešijo ta problem. Sicer pa bi rekel, da statistike, ki kažejo le delno sliko in delna obdobja, lahko zavajajo.

Mislím, da bomo letošnje leto zaključili z rezultatom celotne menjave, ki bo celo malo boljši od lanskega. Tudi vaš izvoz v ZDA bo rahlo višji od lanskega. Po najnovejših podatkih, ki sem jih dobil iz Washingtona, je prišlo do povečanja vaših jeklarskih in tekstilnih izdelkov v ZDA. Prihodnji teden bo v Washingtonu pomočnik vašega zveznega sekretariata za zunanjo trgovino Milan Predojević, ki bo imel vrsto sestankov na visoki ravni. Na njih naj bi razčistili nekaj vprašanj tudi v zvezi z vašim izvozom jekla, tekstila in s povečanjem menjave med obema državama.«

Katere so najpogostejše pritožbe, ki jih ima ameriška stran na račun jugoslovanskih poslovnih partnerjev?

Ameriški partnerji nimajo nobenih pritožb. Problem je v precejšnji meri v tem, da je ameriški trg preplavljen z uvoženim blagom, zlasti s kovinsko jeklarskimi in tekstilnimi izdelki. Jugoslavija, katere izvoz na ameriški trg je seveda razmeroma zelo majhen, nam ne povzroča težav. Pač pa je naš trg nabit z blagom iz Japonske, z Južne Koreje, iz držav EGS.

V teh državah se otepajo ameriškega blaga in zato v ameriški (poslovni) javnosti in kongresu začena naraščati protekcionistično počutje. To pa povzroča, da sprejemamo določena pravila in ukrepe v odnosu do vseh. Toda verjemite mi, ne gre za diskriminacijsko politiko. Moja vlada ve, da Jugoslavija ni problem, toda vsi ukrepi in kvote, ki jih sprejemamo, seveda veljajo

obče za vse države.

Prepričan sem, da bo naša vlada storila vse, kar je mogoče, da bo Jugoslavija uživala znotraj naših pravil in ukrepov kar najbolj ugoden in pošten položaj. Vi niste diskriminacijski do našega trga, ni ne bomo diskriminacijski do vašega trga. O. K.?«

Verjetno vam tudi z jugom ne bomo delali tržnih težav?

»Ne, nikakor ne, nasprotno. Vaš jugo je zelo dobrodošel na našem trgu, ker je nezapleten, poceni in soliden avtomobil. Takšnega ne dela nihče drug. Japonci so sicer začeli z izdelavo majhnih avtomobilov, toda potem so »eskalirali« in prešli na avtomobile srednje in visoke cenovne kategorije.

Povpraševanje po tako majhnem avtomobilu v ZDA vsekakor je, podobno kot je bilo povpraševanje po Volkswagnovem hrošču, ki ga sedaj ne izdelujejo več. In ko je jugo prišel na ameriški trg in to s ceno, ki je celo malce nižja od štiri tisoč dolarjev oziroma štiri tisoč tristo dolarjev — če človek doda temu avtomobilu še kakšen pripomoček, radio in podobno — je bil v primerjavi z drugimi avtomobili te vrste skoraj za tisoč dolarjev cenejši od kateregakoli drugega avtomobila in tisoč petsto dolarjev cenejši od vsakega resnično kvalitetnejšega avtomobila.

Povpraševanje v ZDA torej je in če bo vaš proizvajalec Crvena zastava lahko naredil zadosti teh vozil in če bo kvaliteta ostala takšna kot je — sam sem preizkusil to vozilo — imate vse možnosti, da prodate sto tisoč jugov na ameriškem trgu na leto. Ali pa lahko celo več, lahko tudi dvesto tisoč. Vem pa, da so vaše proizvodne zmogljivosti omejene in da boste, če se ne motim, prihodnje leto lahko poslali v ZDA kakih štirideset tisoč vozil, čeprav bi jih verjetno lahko prodali še enkrat več.

Vsekakor pa se morate kar najhitreje usesti na trg, kajti konkurenca že prihaja. Japonci že nekaj pripravljajo, nekateri drugi proizvajalci prav tako. Toda jugo ima resnično veliko prednost v tem, ker je poceni in ni drag za vzdrževanje. Poleg tega je narejen tako, da ne potrebuje klimatičijskih naprav, kar je zelo pomemben dejavnik pri odločanju ameriškega potrošnika. Ima še vrsto drugih prednosti, na primer prijetna notranjost...«

Če se vrneva spet k diplomaciji...

»Da, imate prav, razgovoril sem se kot kak prodajalec avtomobilov.«

Torej, če se povrneva k diplomaciji, kako ocenjujete vaše tridesetletne izkušnje na diplomatskem polju in vaše službovanje v Sovjetski zvezi, na Poljskem, v Urugvaju? Kakšno je diplomatsko delo?

»Če hoče človek biti diplomat, mora imeti določen optimističen pogled na ljudi iz različnih dežel in na možnosti za ohranjanje miru in sožitja med ljudmi. To je tudi v bistvu tisto, kar naj diplomat počne: predstavljati interese svoje dežele na miroljuben način. To naj bi počeli diplomati. Trdno verujem v sodelovanje med ljudmi. V vsaki državi, v kateri sem do sedaj bil, sem si prizadeval za izmenjavo pogledov in mnenj med ljudmi.«

Kje vam je bilo najtežje?

»Kaj dosti na tem področju še nisem mogel narediti, na primer, v Moskvi, kajti takrat sem bil še dokajšen diplomatski novinec in na dnu lestvice na naši ambasadi. Toda kljub temu sem si nabral nekaj izkušenj na področju kulturne izmenjave. Mislím, da je bila Sovjetska zveza tistikrat najtežavnejša služba zame.«

Kdaj je bilo to?

»V letih 1958 do 1960. Težko se je bilo tistikrat tam srečevati z ljudmi. Če pa si prišel v stik z njimi, si lahko ugotovil, kako čudoviti ljudje so to. Glejte, danes je tukaj maestro Mstislav Rostropovič. Mislite, da bi ga jaz ali celo naš ambasador tedaj lahko obiskal v Moskvi? Niti za pomisliti ni bilo.

Poljska? To je krasna dežela. Tam sem bil trikrat. Eno izmed mojih obdobj tam, od 1967 do 1969, ko sem bil konzul v Poznaniu — je bilo precej naporno, toda na splošno lahko rečem, da so Poljaki zelo odkriti in neposredni ljudje. Celo v času političnih restrikcij se je dalo priti v stik z ljudmi.

No, v Jugoslaviji pa resnično nikoli nisem imel nobenih težav. Ste odprta, prijateljska dežela, v kateri imam veliko prijateljev.«

Govorili ste o tem, kakšen naj bi bil diplomat. Toda v zadnjem času je spet veliko besed o nediplomatski dejavnosti diplomatov — o vohunstvu. Je to združljivo z diplomatomovim poslanstvom?

»Hm, zadnji izgoni diplomatov, ki sta jih uprizorila Moskva in London, ne zadevajo Združenih držav. Bili pa so časi, ko so izgoni zadevali tudi nas... Jaz sem diplomat in mislim, da je moja neprikrita diplomatska dejavnost pomemben del zunanje politike in odnosov. Toda če pogledamo nazaj, je vedno obstajala špijonaža. Vsaka država je o drugi hotela kaj več vedeti o tisti državi, ki bi lahko morebiti postala nekoč v prihodnosti njena nasprotnica. Čimbolj skrivnostna in zaprta je država, tem večja je želja zvedeti kaj več o njej.

To vohlanje se seveda vedno dogaja. Vendar odkrito mislim, da je to obrobna dejavnost in drug o drugem zve-

mo več tako, da se odkrito spoznavamo, se učimo tujih jezikov, spoznavamo navade, književnost drugih. Vohunstvo pa bo, se mi zdi, trajalo vedno oziroma vsaj do tedaj, dokler ne bomo prišli do tiste čudovite utopije, v kateri se države medsebojno ne bodo ogrožale.«

Ali pa bomo v utopiji še potrebovali diplomate?

»Hja, ne bi rad kar tako odpravil svojega poklica. Mislím pa, da bi takrat, ko bi dosegli utopijo, lahko upokojili tudi diplomate. Toda verjemite mi, da bom jaz v pokoju že zdavnaj prej.«

(Konec)

Novi grobovi

(Nadaljevanje s str. 1)

10-krat prastara mati. Pogreb je bil iz Zak pogrebnega zavoda, 6016 St. Clair Ave., večeraj, v ponedeljek, v cerkev sv. Vida in od tam na pokopališče Vernih duš.

Ljubica Bastasic

V soboto, 12. oktobra, je po dolgi bolezni umrla 55 let stara Ljubica Bastasic z 1160 E. 77. ceste, nikoli poročena, rojena v vasi Kalje Drasci, Jug., kjer tudi zapušča več sorodnikov. Bila je hčerka Janka Bastasica in Millie Bastasic Lasic, pastorka Janka Lasic, članica HBZ. Pogreb bo iz Želetovega pogrebnega zavoda, 6502 St. Clair Ave., danes, v torek, dopoldne ob 10. uri na pokopališče Vernih duš.

Popustne izkaznice za starejše ljudi

Columbus, Ohio - V sredo, 9. oktobra 1985, je bil prvi dan, ko so prebivalci države Ohio tudi v starosti od 60 do 65 let postali upravičeni do popustnih izkaznic "Golden Buckeye cards", s katerimi so upravičeni do raznih popustov v mnogih trgovinah. Doslej so bili upravičeni do teh popustnih izkaznic samo tisti, ki so prekoračili 65 let starosti. Okrog 500.000 več ljudi bo sedaj upravičenih do teh izkaznic. Ta program deluje v sporazumu med administracijo države Ohio in mnogimi trgovinami po vsej državi, ki so se prostovoljno priglasile k sodelovanju in nudijo starejšim ljudem popuste pri nakupovanju vsakdanjih potrebščin. Teh trgovin je v državi okrog 35.000, ki nudijo popuste okrog 1.200.000 starejšim ljudem.

Vsi, ki imajo "Golden Buckeye" izkaznico, bodo v naslednjih tednih prejeli celoten imenik vseh trgovin, ki v državi Ohio sodelujejo s tem programom in nudijo popuste ostarelim ljudem.

Uradi za izstavljanje teh kart bodo v več večjih mestih: Cincinnati, Mansfield, Canton, Akron, Youngstown, Springfield, Lima, Toledo, Columbus, Cleveland, St. Clairsville. Upravičenci lahko vprašajo za te izkaznice tudi v vseh Senior Citizens uradih.

Prošnjiki se morajo izkazati z nekim dokumentom o starosti: rojstni list, šoferska izkaznica, potni list ali državljanski list ali kakršno koli uradno potrdilo o starosti.

*10.0% Interest

Tax Deferred Investment

- No Income Tax as Accrued
- 10% Withdrawal Feature without penalty

Not Included in estate (opt.)

Contact: Frank J. Feola
1353 E. 260th
Phone 216—261-1546

*Subject to change

NEW
YORK
LIFE

Anton M. Lavriša

ATTORNEY-AT-LAW
(Odvetnik)

Complete Legal Services
Income Tax - Notary Public

18975 Villaview Road
at Neff
692-1172

Kanadska Domovina

Osnove političnega boja za svobodo slovenskega naroda

TORONTO, Ont. — Po smrti kralja Sama I. 658, so Avari okupirali slovensko ozemlje. Predno so se umaknili, so uničili mesto Ptuj, oropali kmetije, uničili in pobili ogromno prebivalstva in pri umiku odvekli s seboj bogat plen.

To je prisililo Slovence, da so sklenili vojaško pogodbo z nemškimi plemenom Bavarcev, s katerimi so potem skupno premagali Avare I. 743. Po zmagi Bavarci niso hoteli zapustiti slovenskih dežel in so s časom postali gospodarji dežele in Slovence podjarmili. To podjarmljenje je trajalo eno tisočletje.

Šele 1848. leta se je tudi med Slovenci — kot med ostalimi Slovani v Avstro-ogrski monarhiji, v času »pomladi Evropskih narodov« — zbudil nacionalni duh. Takrat se je rodila tudi naša narodno-zgodovinska zastava — bela, plava, rdeča —, ki je postala zunanji izraz naše narodne biti in simbol naših narodnih aspiracij in želje po avtonomiji in svobodi.

Vzelo pa je skoraj naslednjih 100 let, predno je predsednik »Jugoslovanskega kluba« na Dunaju dr. Anton Korošec v dunajskem parlamentu 30. maja 1917 prebral »Spomenico« (zdaj znano kot Majsko deklaracijo), v kateri se je zahtevalo avtonomijo slovanskih narodov v okviru Avstro-ogrškega imperija.

Deklaracija je seveda v parlamentu padla na gluha ušesa. Šele potem, ko je bila monarhija na robu poraza ob koncu prve svetovne vojne, je cesar poklical na dvor dr. Korošca in bil voljan deklaracijo sprejeti in odobriti, a mu je dr. Korošec odgovoril: »Vaše Veličanstvo, zdaj je prepozno!«

V tej skrajšani obliki naše pretekle zgodovine sem želel le poudariti dolgoletno borbo za slovensko svobodo. Pri tem so mi vselej v mislih besede pokojnega dr. Miha Kreka, ki nam jih je govoril na IV. Slovenskem dnevu v Toronto: »Za svobodo je treba delati in to neprestano vsak dan, iz leta v leto, kot za vsakdanji kruh.«

Tako so delali naši politiki, da smo končno po tisočletni nemški nadvladi zadihali kot narod, četudi v zvezi s Srbi in Hrvati, ki so tudi imeli svoje narodne težnje, in smo si bili vsaj po jeziku blizu in izšli iz iste zgodovinske preteklosti starih Slovanov, ki so se končno znašli v skupni državi Jugoslaviji. Ta država ni bila idealna, v danih razmerah pa je bila odrešenje za nadaljnji obstoj južnih Slovanov. Brez prvotne Jugoslavije bi prav lahko bili danes del Avstrije — kot je Koroška — ali del Italije in drugih sosedov, ki so stoletja stremeli za ozemljem, ki je danes v lasti Slovencev in

drugih južnih Slovanov.

V svoji kritiki dostikrat pozabljam, da so bile razmere ob koncu prve svetovne vojne precej drugačne kot so danes, in da so takratni voditelji iskali najboljšo pot, ki bi narodu zagotovila njegov obstoj in napredek, četudi v omejeni obliki.

Tisti, ki so l. 1918 doživeli praznovanje svobode na Kongresnem trgu v Ljubljani ob plapolanju slovenskih zastav, mlajev, vencev in cvetja, se zavedajo pomembnosti zgodovinskih dogodkov, ki so se takrat odigrali. Slovenci smo po tisočletnem nemškem zatiranju svobodno zadihali in postali svobodni ljudje! Človek, ki nikdar ni živel v suženjstvu, si težko predstavlja vzhicenje, ki je zajelo narod ob tem prvem prazniku slovenske svobode.

Ob praznovanju 29. oktobra, dneva, ko smo se Slovenci enkrat za vselej rešili nemške nadvlade, pogledimo v slovensko bodočnost. Kot slovenski politiki, ki so se pred 67 leti borili za slovensko svobodo v

Osnove političnega boja proti komunizmu

Osnove našega odpora proti komunistični diktaturi leži v sami človeški naravi. To je dostojanstvo človeške osebe, iz katerega izvirajo naravne pravice človeka do svobodnega razvoja njegovih telesnih, razumskih in moralnih zmognosti, do vzgoje in svobodnega verskega življenja, do osebne varnosti, do svobode izražanja, do zasebne lastnine in še druge pravice.

Komunistični režim je po svojem bistvu totalitaran. Lasti si pravico urejati vsa področja človeškega življenja in jih čisto podrediti kolektivni družbi. Totalitaran značaj komunizma ni le neka prehodna doba njegovega razvoja, marveč izhaja iz komunističnega pojmovanja človeka in družbe.

Spremembe v komunizmu:

Res je, da se s časom vsak komunistični režim deloma unese. Razlogov za to je več.

Bojni fanatizem prvih revolucionarjev se poleže in se ne prime večine novega rodu komunistov. Režim se utrdi in se ne počuti več tako prožen, ker je zatrl glavne nasprotnike ali jih vsaj onemogočil.

Včasih postane režim popustljiv na nekaterih področjih ker pritisk ni prinesel zaželjenih uspehov (to se rado zgodi zlasti v gospodarstvu). Drugič spet kje popusti, ker je v glavnem uspel, da pritisk ni več potreben, ali olajša breme prebivalstvu na enem področju, ker se osredotoči na drugih »sektorjih«.

V Jugoslaviji se je marsikaj spremenilo po prelomu s Kominformom. Režim je potre-

dunajskem parlamentu, tako se ponovno borimo tudi mi za iste cilje, katere je panslavistični marksizem odtegnil našemu narodu s svojo brezbrizno diktaturo, ki mu odreka njegove pravice in njegove narodne moči, da bi po svojih sposobnostih in svoji iniciativi postal svoboden in enakopraven narod v skupnosti narodov, ki posedujejo svojo zemljo in so bili med prvimi Slovani, ki so na demokratičen način volili svoje voditelje in sprejeli krščanstvo, ki je temeljna podlaga pravične in uspešne družbe.

To je bila osnova političnega boja za svobodo slovenskega naroda ob zaključku prve svetovne vojne.

Boj za slovensko svobodo pa se nadaljuje tudi po drugi svetovni vojski. Pokojni dr. Viktor Antolin (filozof, pravnik, sociolog) je leta 1965 napisal razpravo v *Slovenski misli* (Junij 1965, števil. 13), ki je vredna ponatasa, ker je nadaljevanje našega boja za slovensko svobodo. Svojo razpravo je naslovil:

boval oporo vsega prebivalstva v sporu s Sovjetsko zvezo. Za podporo od Zahoda pa je moral dati koncesije, da pokaže, kako se »liberalizira«.

Naposled pa je tudi res, da se ljudje, ki žive dolga leta pod komunističnim terorjem, marsikateri trdoti privadijo in jo resignirano sprejmejo, ker pač nimajo drugega izhoda. Izboljšanja pa čutijo kot olajšave, ki jih ne prejemajo toliko z normalnim svobodnim življenjem, temveč bolj z najhujšimi časi terorja. In to jim lahko povzroči ali vsaj brezprimerno poveča iluzijo, da se režim »liberalizira«.

Bilo bi nespametno ne upoštevati vseh teh sprememb pri presojanju položaja doma. Vendar ves razvoj ne spremeni bistva režima. Ta je slej ko prej totalitaran v načelu in tudi še vedno v dejanski politiki ostane v ostrem nasprotju z osnovnimi pravicami človeka, tudi ko popušča nasproti veri, ostane še vedno ateistično usmerjen, bistveon protikrščanski.

Spremembe v odnosu do Cerkve:

Cerkve je kamen spotike vsakemu totalitarnemu režimu.

Cerkve ima svojo trdno in od države neodvisno organizacijo. Totalitarci ne morejo prenesti znotraj države ničesar, kar se čisto ne podredi režimu, se čutijo ogrožene, če je Cerkve svobodna.

Cerkve oznanja božje razodetje — in to je trn v peti materialistični diktaturi.

Cerkve oznanja in brani naravno pravo in z njim na-

29. oktober: Praznik slovenske svobode

Slovensko-kanadski svet bo dne 10. novembra 1985 pripravil praznovanje tega vseslovenskega narodnega praznika v Slovenskem domu na 864 Pape Ave., ob 4. uri popoldne s kratko akademijo in zanimivimi nagovori, ki bodo predočili takratno in sedanjo borbo za slovensko svobodo, ki je bila in ostaja osrednja misel vseh slovenskih svobodnjakov doma, v zamejstvu in zdomstvu.

Zavedni Slovenci, ki jih ni premotila ideologija Marxovega dialektičnega materializma in so ostali zvesti narodno-krščanskim tradicijam našega naroda, se bodo polnoštevno udeležili tega skupnega praznovanja naše narodne preteklosti in upanja, da bo narod tudi doma našel svoje korenine in spoznal, da v brezboštvu modernega komunizma ni rešitve, temveč le narodna poguba.

Vse iskreno misleče Slovence vabimo, da se 10. novembra ob 4h popoldne v Slovenskem domu zberejo na skupno proslavljanje slovenske svobode!

Za odbor Slovensko-kanadskega sveta
Otmar Mauser

ravne pravice človeka, ki jih sleherni totalitarni režim zanika in krši.

Zaradi osnovnega nasprotstva do nje in zaradi njene velike notranje moči se komunizem vanjo zaletava, pa se ob njej tudi upeha. Cerkve sama pa v času stiske in preganjanja osredotoči svojo skrb na obrambo take minimalne svobode, ki ji je neobhodno potrebna, da opravlja svoje osnovno poslanstvo. Zato je pripravljena voditi dogovore tudi s komunističnimi režimi, kadar pokažejo voljo, da ji nekaj svobode tudi pravno zagotovijo.

Kdaj in kako se to ureja, odloča cerkvena oblast, episkopat zadevne države in naposled papež. Merodajen za to »cerkveno politiko« je položaj Cerkve v državi, s katero Cerkve sklepa dogovore in posredno položaj vesoljne Cerkve. Mnenja in stališče emigrantov, ki položaja ne poznamo direktno, ki o njem ne presoja mo vedno popolnoma objektivno in ne živimo v tem položaju, da bi se nas taki dogovorili kakorkoli direktno tikali, zato Cerkve ne upošteva.

Vendar njeni dogovori z različnimi režimi — in seveda še posebej s komunističnimi — ne pomenijo, da jih odobrava, temveč le da upošteva dejansko stanje in razmerje z državo skuša urediti na način, ki je v danih razmerah manjše zlo kot direktni spor.

Osnovni razlogi za naš odpor proti komunizmu se zato ne spremenijo kljub takim spremembam v cerkveni politiki: ostali bi tudi, ko bi totalitarni režim dal Cerkvi — cesar seveda nikoli ne bo storil, ker je to proti njegovim temeljnim načelom — ne vem kakšne prednosti. Tak režim je v bistvu nečloveški, ker je pač totalitaran.

Zahteva politične svobode:

Obramba osnovnih človeških pravic je prvi, najbolj osnovni, pa vendar ne edini razlog naše popolne odklonitve komunizma.

Drugi poglobitni razlog za to je zahteva za politično svo-

bodo v domovini. Politična svoboda je več kot le spoštovanje osnovnih človeških pravic. To je udeležba državljanov, posredna ali neposredna, pri ustvarjanju pravnega reda, in obsega svobodne volitve najvišjih državnih organov, svobodo izražanja političnega mnenja, in kritike oblasti. To pa vključuje svobodo političnih strank, svobodo tiska, informacije, in še marsikaj.

Taka svoboda je potreben pogoj za razvoj osebnosti posameznih članov civilizirane naroda in za razvoj in normalno življenje naroda kot celote.

Komunistični režim jo dosledno zanika. Vsi, ki jim je do nje, bodo ostali neomejni nasprotniki komunizma. Delno in trenutno popuščanje režima do Cerkve jih ne more preslepiti. Morebitni dogovori Cerkve z režimom jim ne vzamejo poguma in jih ne pomirijo s komunizmom; saj tudi Cerkve z njimi ne »sprejme« komunizma.

Boj za politično svobodo Slovencev je in ostane naloga Slovencev, naroda samega, ne pa Cerkve. Katoličani smo proti komunizmu kajpada tudi — in ne nazadnje — iz verskih nagibov. Vendar smo dolžni spoštovati odločitve Cerkve glede njenih praktičnih odnosov do komunističnega režima. To pa nas ne odveže osnovnih človeških in slovenskih narodnih dolžnosti, da se borimo proti komunistični diktaturi kakor in kjer le moremo.

Zgledi iz preteklosti:

Pri katoličanih drugih narodov lahko najdemo nekaj poučnih in spodbudnih zgledov za to stališče.

Nemški kancler Bismarck je v 19. stol. po ostrem boju s katoliško Cerkvijo »sklenil mir«. Nato pa je poskušal vplivati preko Leona XIII. na nemško kat. stranko - centrum - da bi poslej omilila svojo opozicijo do njegovega režima. Papež je izrazil željo o tem smislu Windhorstu, voditelju stranke. Ta pa je spoštljivo

(dalje na str. 6)

KOLEDAR PRIREDITEV

V »Koledar« pridejo prireditve društev in drugih organizacij, ki objavljajo v »Imeniku društev« vsak mesec. Vključene so tudi prireditve, ki so v uredniškem mnenju koristne za našo skupnost.

OKTOBER

19. — Tabor DSPB Cleveland priredi svoj jesenski družabni večer v Slov. domu na Holmes Ave. Igrajo Veseli Slovenci.

19. — Glasbena Matica poda koncert z večerjo in plesom v SND na St. Clair Ave.

20. — Občni zbor Slovenske pristave.

20. — Slomškov krožek priredi kosilo v dvorani pri Sv. Vidu. Serviranje od 11.30 do 1.30 popoldne.

27. — Koroški pevski zbor Kočna poda koncert v dvorani pri Sv. Vidu.

NOVEMBER

2. — Štajerski klub ima martinovanje v dvorani sv. Vida. Igrajo Veseli Slovenci.

8., 9. in 10. — Jesenski festival pri Sv. Vidu.

9. — Belokranjski klub ima martinovanje v SND na St. Clair Ave., ki bo obenem 20-letnica kluba. Igrata orkestra Veseli Slovenci in Tone Klepec

17. — Slovensko-ameriški kulturni svet priredi banket in program na čast Franku J. Lauschetu ob priliki njegovega 90. rojstnega dne, v SND na St. Clair Ave.

30. — Ameriška Dobrodelna Zveza priredi banket ob 75. obletnici ustanovitve, v SND na St. Clair Ave.

DECEMBER

1. — Miklavževanje Slovenske šole pri Mariji Vnebovzeti v Collinwoodu. Ob 3. uri pop. v šolski dvorani.

8. — Slovenska šola pri Sv. Vidu priredi miklavževanje v farni dvorani. Pričetek ob 3. uri popoldne.

Primorski dnevi na Koroškem

GORICA, It. (Po Kat. glasu, 3.X.1985) — Te dni oblikujejo razne kulturne skupine iz Goriške, Videmske in Tržaške »Primorske dneve«, ki se vršijo v raznih krajih Koroške. Dneve prirejajo Krščanska kulturna zveza iz Celovca ter Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Slovenska prosveta iz Trsta.

Letošnji »Primorski dnevi« na Koroškem so že drugi po vrsti. Lansko leto pa so se Korošci predstavili v primorskih krajih. Uspehi in odmevi prejšnjih kulturnih sodelovanj so potrdili pravilnost tako zasnovanega prikaza kulturnih prizadevanj Slovencev v Italiji in v Avstriji. Zato so se osrednje kulturne organizacije v Gorici, Trstu in v Celovcu dogovorile, da nadaljujejo, in sicer izmenoma na Primorskem in na Koroškem, lepo zasnovano kulturno sodelovanje.

Preteklo soboto (12. okt.) so se »Primorski dnevi« začeli v Dobrli vasi, kjer je nastopila dramska skupina PD »Štandrež« z veseloigro »Milijonarji v oblakih«, ki jo je napisal Janez Povše. Preteklo nedeljo pa so se predstavili člani PD Mačkolje, ki so nastopili v raznih zasedbah v Šmihelu pri Pliberku.

Včeraj je bila najprej radijska oddaja v živo ob proble-

vo, a trdno odgovoril, da katoličani v političnih zadevah niso dolžni pokorščine papežu - in papež je to odločitev spoštoval. Ko je Cerkev l. 1929 sklenila s fašistično Italijo lateranske pogodbe in konkordat, italijanski krščanski demokrati niso popustili nasprotstvo do fašizma. In naposled je ta opozicija prinesla koristi tudi Cerkvi. In ko je Cerkev l. 1933 sklenila konkordat s Hitlerjevo Nemčijo, so vodilni katoličani ostali še naprej nespravljivi z nacizmom.

Politično delo katoličanov in Cerkev:

Slovenski katoličani se v preteklosti nismo dovolj zavedali avtonomije političnega dela in političnih odločitev. V veliki meri je na to vplival naš zgodovinski razvoj, saj je bila Cerkev stoletja ena glavnih opor slovenskega naroda v boju za obstanek. Tudi v boju proti komunizmu smo poudarjali — zlasti med vojno — predvsem verske dejavnosti. Toda čas je, da si pridemo na jasno o razmerju političnega dela katoličanov in njih verske dejavnosti. Za politično delo so odgovorni sami — Cerkvi so dolžni pokorščino le indirektno v vprašanjih vere in morale. *Politično stališče katoličanov do komunistične diktature ne mora slediti Cerkveni politiki* — in Cerkev gotovo tega ne zahteva.

Če smo si o tem na jasnem, nas ne bo obhajala bojazen, da bi nas Cerkev lahko »pustila na cedilu«: ne more nas zapustiti v zadevah, ki niso bile nikdar njeno področje, marveč naša naloga, pa smo morada od nje pričakovali vodstva, ker nismo bili dovolj zreli, da bi sami hodili po poteh, ki so v bistvu naša pota. Gotovo najdemo v nauku Cerkev načelne osnove tudi za pravični politični red; a politično delo po sami svoji naravi ostane naša naloga in odgovornost: to velja tudi za odpor proti rdeči diktaturi. V.A.

matiki Slovencev v Italiji, nato odprtje razstave likovnih del Edija Žerjela iz Trsta v Mohorjevi knjigarni. Včeraj zvečer pa je bila predstavitev nove Rebulove knjige v Tischlerjevi dvorani Slomškovega doma v Celovcu. Nova Rebulova povest izide letos kot reden dar Celovške Mohorjeve družbe.

Program »Primorskih dnevov« se bo nadaljeval ta petek z okroglo mizo pod naslovom »Kulturno poslanstvo med manjšino in večino«.

V nedeljo, 20. oktobra, bo mešani pevski zbor »Lojze Bratuž« iz Gorice »Primorske dneve« zaključil v Ledincih ob Baškem jezeru.

Kanadska Domovina

Osnove političnega boja za svobodo slovenskega naroda

(Nadaljevanje s str. 5)

Vse od nastanka Karantanije, smo se Slovenci morali boriti za svojo svobodo. Od tistih dob je preteklo veliko vode, mi pa se še vedno borimo. Prav v tej borbi je naše zveličanje! Dokler bomo pripravljeni boriti se za to, v kar verujemo, se bomo kot narod ohranili. Čim bomo klonili pred samozvanci, ki si lastijo oblast, bomo kot narod ostali le še v zgodovinskih knjigah poleg afriških plemen, ki so izumrli.

O.M.

Grobovi pobitih na svobodnih tleh

BUENOS AIRES, Ar. (Po Svobodni Sloveniji, 3.X.1985) — Pri uredništvu smo zvedeli za novico — vsaj za nas je bila novica, čeprav je žalostna zgodba stara že 40 let — o grobovih slovenskih žrtev komunističnega poboja na svobodnih tleh.

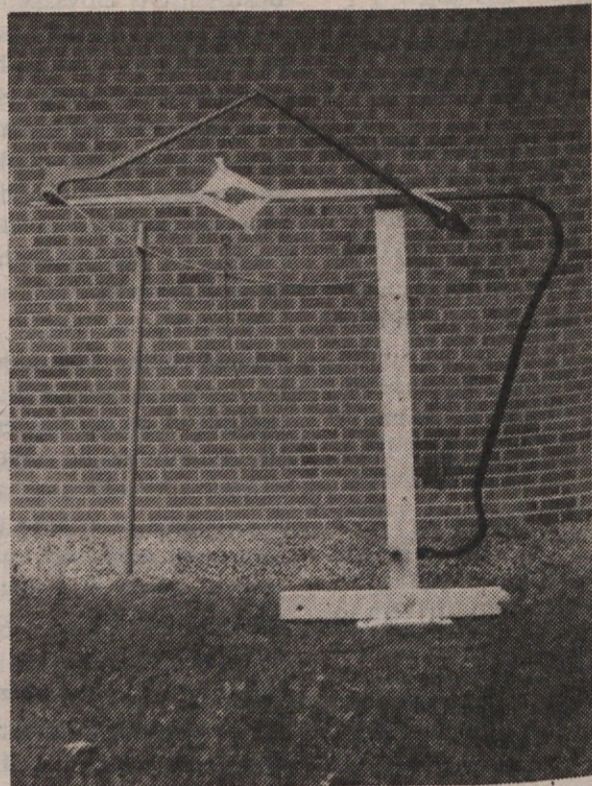
V Glinjah, mali vasi nekaj kilometrov od Spodnjih Borovelj proti vzhodu, je pri cerkvi zapuščen grob 16 naših ljudi, beguncev, ki so jih po-

morili partizani po koncu vojne. Tam je pokopanih 13 moških in 3 ženske; vsa imena so neznanca. Po vsem videzu je skupina prišla čez Ljubelj in se je okoli 13. maja 1945 nekako odcepila od glavnine beguncev ter padla v roke partizanom. Ponoči 13. maja so jih s tovrnjaki pripeljali iz smeri od Borovelj do majhnega zaselka Ostrpovca, kjer so ljudje v hišah slišali, da so jih zlagali s kamionov in kako so v slovenskem jeziku prosili za svoja življenja. Partizani so jih odveli v bližnji gozd in jih zadržali z zankami iz telefonske žice. Naslednje leto so domačini našli grob in jih pokopali pri cerkvi v Glinjah.

Poročevalec s Koroške nam omenja, da je v teku akcija, da se sedaj ob 40-letnici pokola grob očisti in nanj postavi spominska plošča. V kolikor vemo, je to edini grob naših mučencev na svobodnih tleh, do katerega imamo dostop in za katerega vemo gotovo, da so tam pokopani naši mučenci.

Zato menimo, da je naša dolžnost, napraviti vse, da dobijo dostojno počastitev!

»Oko na jagnje«

Delo Bernarda M. Lavriše

1004 Dillewood Rd.,
Cleveland, OH 44119
Tel. (216) 481-3768

“SLOVENIA RADIO PROGRAM”

HEARD COAST TO COAST
3 till 4 on Saturday afternoons E.S.T.
on N.B.N. Cable-TV systems.

PAUL M. LAVRISHA
1004 Dillewood Rd.
Cleveland, Ohio 44119

Grdina Pogrebni Zavod

17010 Lake Shore Blvd. 531-6300
1053 E. 62. cesta 431-2088

— V družinski lasti že 82 let. —

Slovenska premišljevanja

Prihodnost slovenskega naroda
in kulture

V zadnji številki mesečnika »Naša luč« je pripravil I.H. pod gornjim naslovom vrsto zanimivih člankov, povzetih iz raznih v Sloveniji izhajajočih revij in časopisov. Mislim, da bodo zanimali tudi naše bralce. Ur.

Življenjski udarec
srednjeevropskim
narodom — tudi
Slovcem

Razmišljanje slovenskega pisatelja in filozofa **Marjana Rožanca** z naslovom »Lepa smrt« na ljubljanski tribuni je izzvalo zelo nasprotujoče si odzive. V njem Marjan Rožanc razvija svoj pogled na usodo malih narodov srednje Evrope v tem stoletju, ki jih od leta 1945 v kolesje svojega političnega mlina vedno bolj stiskata obe velesili.

»Ne umiramo namreč sami,« pravi Rožanc, »z nami umira ves ta obsežen umirjeno baročni prostor od Trsta do Baltika, ki je tako neopredeljivo poimenovan s sredno Evropo, z nami umirajo Hrvati, Češi, Slovaki, Madžari in Poljaki, če ne celo Bavarci...«

Vzrok tega umiranja vidi Rožanc v počasnem a vztrajnem izginjanju tistega kulturnega izročila, ki je te narode oblikovalo in pripomoglo k njihovi narodni zavesti. Ugotavlja tudi, da so ti narodi rasti iz kulturne zavesti in ne iz politične moči: ... »bili so in ostali kultura, ne pa tudi osvobodna soldateska... Postali so glasniki evropske pravice do svobodne osebnosti...«

A usodo srednje Evrope svobodnih narodov je vsaj zaenkrat zapečatila Jalta. »Tako je srednja Evropa postala, kar je: negotovost majhnih narodov med vzhodom in zahodom. Značilnost teh majhnih narodov v tem neusmiljenem primežu pa je v tem, da je njihov obstoj vsak trenutek vprašljiv, da lahko vsak trenutek izginejo iz obličja sveta in

da se pripadniki teh narodov te smrtne nevarnosti vsak trenutek zavedajo.«

Seveda takšno mišljenje ne more biti vseč tistim politikom, pa naj bodo to slovenski ali katerikoli, vzhodni ali zahodni, ki imajo krivično in nasilno Jalto za edinega zanesljivega poroka svetovnega miru. Kajpak na račun teptanja in življenjskega ogrožanja malih narodov. Prav zato, pravi Rožanc, ne moremo in ne smemo mimo dejstva, da »je ta svetovljanska kultura, ki nima generalskih epolet, zdaj zapisana smrti.«

Slovinci smo se že leta 1918 odločili za novo zgodovinsko možnost v zvezi južnih Slovanov, v skupni državi Jugoslaviji. A kot vse kaže, se naša pričakovanja niso uresničila. »In danes, skoraj po sedemdesetih letih te Jugoslavije se naša nepovezanost s tem prostorom potrjuje spet in spet: naša poglobljena življenjska žila, po kateri izmenjujemo svoje duhovno in materialno bogastvo, je še vedno južna železnica, ki pelje z Dunaja v Trst. Jugoslavija ni in ni naš organski družbeni in gospodarski prostor, v katerem bi se lahko konstituirali kot družbena in ekonomska moč, tudi ni naš enotni kulturni prostor, ampak še vedno le politična zveza, ki jo ohranja sporazum nemočnih,« ugotavlja Rožanc brez olepšavanja.

Za povojno slovensko komunistično vodstvo pa pravi: »Ta partija nas — kolikor nas trga iz srednjeevropske kulture — celó slabí in nam jemlje veselje do življenja... vsiljuje tudi religijo ateizma in Človekoboga, ki je zahodna in vzho-

dna religija, nikakor pa srednjeevropska religija.«

Rožanc ugotavlja, da slovenska partija z razredno (komunistično-leninistično) politiko hromi vse gospodarske sile naroda in duši možnost socialnega boja. »Tako ta partija ni sprta samo z Bogom, ampak tudi sama s seboj. Nenehoma nas mobilizira in kliče kvišku, k strnitvi vrst in v boj in nam za mobilizacijo vseh človeških moči ponuja samoupravljanje in delegatski sistem, obenem pa brez spoštovanja človekove božje svobode — čepi nad nami kot koklja nad piščanci in kot edina odločujoča volja, ki v kali blokira vsako spontano voljo,« pravi Rožanc.

Rožanc vidi dva vzroka za umiranje narodov: razdeljeno Evropo in izključni monopol komunistične partije nad vsemi narodovimi silami. Ostati zvest samemu sebi, ugotavlja Rožanc, pomeni sprejeti to umiranje. »Umreti lepo se pravi vzljubiti vse tisto, kar smo, čeprav je zapisano smrti ali pa celo prav zaradi tega, ker je zapisano smrti. Sprejeti, če ne vzljubiti Jugoslavijo, ki je najbrž ta trenutek še vedno naša edina politična varianta, obenem pa stremeti k narodni državi, ki je naša neodtujljiva srednjeevropska dediščina,« pogumno skepa svoje razmišljanje Marjan Rožanc.

Krivda slovenske
komunistične oblasti
do naroda

Znani mariborski publicist **Tone Peršak** je v svojem premišljevanju neprizanesljivo bral levite slovenskim politikom, ki so v največji meri odgovorni za težek položaj slovenskega naroda v Jugoslaviji. Tako ugotavlja, da je slovenska politika kljub protestom končno vedno pristala na ukrepe beograjske vlade, ki so posebej prizadeli življenjske koristi slovenskega naroda. To je skoraj naravno, »saj jo zanima ohranitev sistema, ohranitev sebe v sistemu, kar pomeni predvsem ohranitev vzpostavljenih razmerij in dosežene hierarhije.«

Zatem našteva nekaj odločitev zvezne jugoslovanske vlade proti koristim slovenskega naroda, na katere je slovenska vlada končno le pristala. »Gre za že razpite probleme v zvezi z omejevanjem uvoza tuje strokovne literature..., vse bolj smo odvisni od srbohrvaških prevodov, o čemer nazorno pričajo tudi izložbe nekaterih naših knjigarn... Slovinci smo iz dneva v dan kulturno bolj odvisni od drugih republik... Gre potemtakem za neke vrste kulturno kolonizacijo, za katero ne želim trditi, da je namerna, vendar stoji za njo jasno formulirano politično hotenje, a zanikati je ni mogoče, kakor tudi ni mogoče zanikati dejstva, da je zanjo soodgovorna tudi slovenska politika.«

Dalje ugotavlja Peršak, da »... gre za uvoz slovenskih knjig, ki izhajajo v Celovcu ali

JOŽE VELIKONJA:

Slovenske skupnosti v Velikem
Buenos Airesu

II.

Predavanje na konferenci o »Integraciji in kulturni identiteti izseljencev v Argentini« v Buenos Airesu 5.-7. avgusta 1985.

Pomembne so nekatere značilnosti povojne emigracije. V času prihoda je bilo očitno neravnotežje med ženskami in moškimi v starosti med 20. in 40. letom (170 moških in 100 žensk). Snidenje družin, ki so se pridružile svojcem v naslednjih dveh desetletjih, je izravnalo neravnotežje, vendar ne popolnoma.

Razpoložljivi podatki ne zadoščajo za popolno dokaznost. Kljub temu vodi to neravnotežje do sklepanja zakonov izven slovenske skupnosti in v postopno integracijo.

Pregled, izdelan 1951. leta, kaže, da je med 5282 novimi izseljenci 3439 članov družin, 1843 pa je bilo samskih.

Razporeditev z ozirom na starost in spol pa je bila nasle-

Trstu in so sestavni del slovenske nacionalne kulture. Te knjige so pravzaprav obravnavane kot tuja literatura in je v bistvu enako težko, vsaj do nekaterih, priti do njih kot do nemških, francoskih, angleških ali ameriških knjig.«

Peršak je jasno spregovoril tudi o dolžnosti matične Slovenije do zamejstva: »Obenem smo seveda mi kot tu živeča večina Slovencev odgovorni za prihodnost in obstoj Slovencev izven Jugoslavije in zlasti za uresničevanje naših skupnih teženj po enotnosti in celovitosti, po združenju Sloveniji.«

Zatem je Peršak jasno in brez strahu spregovoril o neodgovornosti slovenskih politikov do slovenskega naroda: »S stališči prihodnosti slovenskega naroda, ki mu celo nekateri slovenski politiki sami napovedujejo pretopitev in spojitev s pripadniki drugih današnjih jugoslovanskih narodov v nekakšno novo skupnost, je slovenska politika po moje neposredno odgovorna tudi za to celoto slovenskega naroda in te odgovornosti je ne more rešiti in osvoboditi nobena današnja kriza ali stabilizacija.«

Ob koncu je Peršak spregovoril še o gospodarski kolonizaciji Slovenije s strani Beograda. Povedal je, »... da znaša slovenski proračun za leto 1985 ca. 57 novih milijard, od tega naj bi bilo 36 novih milijard namenjeno za prispevek k proračunu SFRJ. Torej 36:21 v korist federacije«. Prav tako je povedal, »... da tudi Slovenija s svojo tehnologijo danes sodi med nerazvite dežele«. Zatem je končal: »To meji v resnici že na izkoriščanje in prav v tem je iskati eno od bistvenih razlogov za tehnološko zaostajanje Slovenije, za kar je nedvomno, po mojem pac, odgovorna tudi slovenska politika, ki na ta nesorazmerja pristaja.«

(Se bo nadaljevalo)

dnja:

starost	vseh	moških	žensk
00-14	983	540	443
15-20	390	213	177
20-30	1799	1111	688
30-40	1022	676	346
40-50	639	412	227
50-60	314	181	133
60-70	119	74	45
70-80	14	8	6
80-99	2	1	1
80-99	5282	3216	2066

(Zbornik 1951, str. 231)

Novije objavljene in neobjavljene podatke mi je dala slovenska posojilnica SLOGA. Ti so dovolj splošni, da jih lahko uporabljamo kot reprezentativen izraz izseljeniške skupnosti. Že objavljena informacija je telefonski imenik s kakšnimi 900 številkami. Te sem razdelil za ta pregled po telefonskih področjih in okrajih. Neobjavljena informacija pa je starostna sestava članov zadruga, ki jo lahko sprejemamo kot odsev prebivalstva z izjemo mlajših starostnih skupin. Stalna generacijska vrzel se popolnoma jasno vidi v zgoraj objavljeni figuri. Struktura prebivalstva kaže po starosti dve skupini:

A — Rod izseljencev, ki so prišli v Argentino kot odrasli v obdobju 1947-1950; 35 let pozneje so ti postali skupina 60-letnikov (in starejših) in jih je sorazmerno veliko. Čeprav je bila emigracija kot taka sestavljena iz večjega števila še starejših, sta starost in smrt pobrali svoj davek.

B — Generacija otrok, rojenih v Argentini, ki so danes stari 35 let ali manj. To je drugi val, po obsegu enak prvemu, čeprav bi vsled naravnega porastka morali biti številnejši.

Tretja generacija se ne opazi v podatkih članstva, čeprav je prisotna in očitna v slovenski skupnosti, sodeč po številu vpisov v sobotne šole lokalnih skupnostnih centrov.

V nekaterih prejšnjih pogovorih s slovenskimi izseljenjskimi voditelji sem pokazal na počasnost nadomeščanja prvotnega imigracijskega vodstva z mlajšimi »promenti«. Takrat se nisem zavedal, kakšna je bila starostna sestava povojnega izseljenstva. Bimodalna starostna razdelitev od 20 do 35 let in od 50 do 65 let je prekinjena z večjo vrzeljo v starostni skupini od 35 do 50 let. Ta razdelitev je očitna v vseh buenosaireških slovenskih občestvih in je le rahla razlika med prevladujočo mlajšo v Ramos Mejji in nekaj starejšo moronsko-castelarsko skupnostjo.

Kakršnakoli študija integracijskega procesa mora upoštevati pretirano starostne zgradbe in zato pričakovati

(Dalje na str. 8)

UP TO DATE: _____ JOSEF'S

Elegance

New Look's 85

We Listen

5235 Wilson Mills Road
Richmond Hts. .Ohio 44143
461-8544 461-8545

ANDREJ KOBAL

SVETOVNI POPOTNIK PRIPOVEDUJE

(nadaljevanje)

Zavod se je v moji odsotnosti povečal in zelo predrugačil. Chute mi je razkazal elegantne urade in me predstavil strokovnjakom. Uverjen je bil, da bi mi predsednik zagotovil nadaljnjo službo, a skoro gotovo ne v New Yorku, marveč v kakšnem drugem delu sveta. Vsekakor je bilo treba čakati do srede januarja na njegov povratek.

Urad Mednarodne zveze policijskih šefov (*International Association of Chiefs of Police*), katere član sem bil in še ostajam, dasi sem v pokoju, me je tiste dni povabil v Washington na dvodnevni sestanek za posvetovanja. Iz Pakistana je namreč prispel moj dobri sodelavec Hafizudin, ki je za upokojenim Ismailom bil imenovan za generalnega inšpektorja.

Zveza je želela mojo prisotnost za razgovor z njim glede nabave tehničnih instrumentov na podlagi mojega seznama o njih potrebah. Hafizudin je bil v sobi s predsednikom Zveze in drugimi odborniki. Začuden so ga gledali, ko je naglo vstal, priskočil in me po bengalsko trikrat objel. Gotovo niso gospodje prej videli takih objektov med moškimi.

Pri razgovorih o opremi za policijo je bil predstavljen tudi neki bivši armadni polkovnik in policijski šef, ki je bil izbran in je sprejel službo policijskega strokovnjaka in svetovalca za Pakistan; bil je torej nekak naslednik za moje delovanje.

Zelo sposoben mož. Potrl pa me je pri tem prvem srečanju, ker je govoril brezobzirno ne glede na čustva gospoda, katerega ni prej poznal in od katerega je bil odvisen uspeh njegovega bodočega poslanstva. Med drugim je pikro dejal Hafizudinu: »Vi ne veste, kako velika žrtev je zame podajati se v vašo držvo. Samo

prevoz za psa me bo stal nad tristo dolarjev.«

Udaril bi ga po ustih za tako govoričenje olikanemu, zelo skromnemu in pobožnemu mohamedancu. Govor o žrtvah je postavljajl generalnega inšpektorja v luč prosilca; a še hujše je bilo, da je omenjal stroške zaradi psa.

Hafizudinu je bilo mučno. »Tristo dolarjev,« je po premisleku ponovil. »Toliko bi znašala mesečna plača za dvajset naših policajev.«

Molčali smo. Hafizudin se ni od polkovnika niti poslovil. Že samo omenjati psa se ni kaj ne spodobi pri vernih mohamedancih, ki smatrajo vsako kuže za nečisto žival kakor prašiča. Ko sva bila sama, mi je Hafizudin rekel, da mu polkovnik ne ugaja in da ne ve, kakšno bo sodelovanje z njim.

Da so Amerikanci v tujih deželah nepremišljeno govorili in se neprimerno obnašali, sem neredko opazil in kritiziral. Ne upoštevajo dovolj običajev in predsodkov tujcev in se zato pri vsej dobri volji zamerijo.

Neka Američanka je na primer prišla v Karači kot nadzornica nad osebjem, poslujočim pri oddelku za gospodarsko pomoč deželi. Na konferenco je sklicala poleg ameriškega osebja nekaj višjih pakistanskih uradnikov. Nekaj ji ni bilo prav in kot prostak je s pestjo udarjala po konferenčni mizi.

Če bi se kak moški tako obnašal, bi se bilo pozabilo, početje ženske pa nikdar. Pri Pakistancih ženske sploh niso za konference z moškimi. Nad lomastenjem babnice, ki se je mogoče hotela obnašati bolj po moško in tako pokazati oblast svoje službe, pa so se zgražali. Dobra volja za sodelovanje je prešla.

Naštel bi lahko nemalo takih poraznih primerov. Toda vrnem naj se k pripovedovanju o svoji nadaljnji zaposlitvi spet v akademskem svetu.

Luter Gullick me je po povratku v New York telefonično poklical in me povabil na kosilo. Zbrala se je precejšnja družčina, podpredsednik Chute in dekan ter šest profesorjev s fakultete za javno upravo na newyorški univerzi. Ta fakulteta pravzaprav tvori posebno šolo (*School of Public Administration*).

Večino prisotnih sem poznal iz prejšnjih let. Stavili so mi sto vprašanj o delovanju v Aziji in kaj počnem ali nameravam. Odgovora na to nisem imel in ga nisem niti potreboval. Oglasil se je dekan in povedal, da se je ravnokar vrnil iz bolnišnice, kjer je obiskal profesorja Landauerja.

»Naša fakulteta te potrebuje,« je rekel. »Landauer ne bo mogel nadaljevati; imamo torej prazno mesto za dva razreda, ki se morata nadaljevati. Ti, Andy,« imenoval me je z okrajšanim krstnim imenom, »lahko takoj začneš. Semester se prične, kot veš, s prvim februarjem. Predmeti so kakor nalašč zate in za pripravo imaš dva cela tedna.«

Člani fakultete so odobravali in tudi Gullick, kar je bilo zame odločilno. Istega popoldneva mi je dekan razložil podrobnosti in mi razkazal učni program tečajev, katere je zasnoval Landauer za celo šolsko leto. V glavnem je dekan menil, bi se moral držati programa, a prikrojil bi ga lahko po svoji uvidevnosti.

Po razgovoru sva šla obiskat bolnika, ki je trpel na neozdravljivem raku. Revež je s težavo govoril in me krčevito držal za roko. Dejal sem mu, da si smatram v veliko čast zasedati njegovo stolicu in da mi je žal njegovih vpisanih dijakov, ker ne bi njega, znanega odličnjaka v stroki javnega prava in uprave, mogel nikoli nadomestiti.

Hitel sem v Washington, da iz svojega arhiva izberem, kakoli bi mi služilo za podlago. Ostala dva tedna sem porabil v knjižnici newyorške univerze za pregled novejšega materiala.

Socialne in politične vede imajo to slabo stran, da se tolmačenja preveč spreminjajo. Razni vodilni akademiki in njih šole zavzemajo različna stališča in učitelj takih predmetov mora stalno zasledovati in preučevati razvoj.

V mojem primeru je bilo to posebno težavno. Po letih odsotnosti iz ameriških šol sem akademsko »zarjavel«. Obnoviti je bilo treba znanje iz preteklosti, katero sem pozabljal, obenem pa vsaj za silo obvladati nova dela, ki so zadevala izročene mi predmete.

Da bi vse to dosegel v dveh tednih pripravljanja za razred, je bilo nemogoče. Zato sem organiziral svoj program tako, da bi se ves semester sam učil in se pripravil posebej za vsako uro predavanja. V mnogih primerih tak način služi profe-

sorjem, ki poučujejo leto za letom vse življenje.

Razreda, katera sem sprejel, sta bila različna; prvi, večji je bil samo za predavanja, drugi, maloštevilen pa nekakšen seminar za razprave. Prvi je bil določen samo za »graduante«, dijake, ki so že dovršili bakalaureat v socialnih ali političnih vedah, drugi, najvišje stopnje, pa je služil največ za študente, pripravljajoče se za doktorat. V ta seminar se je bilo mogoče vpisati le s profesorjevim odobrenjem.

Nekatere je že pred menoj sprejel Landauer, tri novopisane pa sem zaslišal jaz. Želel bi bil spoznati in pogovoriti se z vsemi, predno se je seminar začel. Prvotni osebni razgovor z dijakom pač dobro služi za vpogled v njegovo prejšnje šolanje in pripravo za študij in nameravano disertacijo za doktorat.

(Dalje prihodnji terek)

Slovenske skupnosti v Buenos Airesu

(Nadaljevanje s str. 7)

pretrese v gladkem prehajanju med rodovi. Te pretrganosti ni opaziti v starostni zgradbi argentinskega niti buenosaireskega prebivalstva.

Zgradba slovenskega prebivalstva opravičuje predvidevanje, da bo zmerno veliki skupini zelo mladih, sedanji tretji generaciji, sledilo že začenjajoče se razraščanje, čeprav ne v takem obsegu kot v prvih dveh desetletjih izseljenskega življenja v Argentini. Začenja se pojavljati svetovno splošna smer manjših družin in kasnejših zakonov.

Jedrnost izseljenštva se je na zunaj pokazala najprej z ustanovitvijo glavnega centra

**Rojaki! Priporočajte
Ameriško Domovino
prijateljem in znancem!**

— NAROČILNICA —

Želim postati naročnik časopisa »Ameriška Domovina«

Združene države:

_____ Za eno leto — \$33.00.
_____ Za pol leta — \$18.00.
_____ Za tri mesece — 15.00.

Kanada:

_____ Za eno leto — \$42.00.
_____ Za pol leta — \$27.00.
_____ Za tri mesece — \$17.00.

Petkova izdaja:

_____ \$18.00 na leto v ZDA.
_____ \$22.00 na leto v Kanadi.

Dežele izven ZDA in Kanade:

_____ \$45 (leto) _____ \$25 za petkovo (leto)

IME _____

NASLOV _____

PROSIMO, PIŠITE RAZLOČNO!

**Za zanesljivost in stvarnost cen
pri "kupovanju" ali prodaji
Vašega rabljenega avtomobila
se Vam priporoča
slovenski rojak**

**Frank Tominc lastnik
CITY MOTORS**

5413 St. Clair Ave.

tel. 881-2388